

osztályilag meghatározott", — mondja. S ha mégis ilyen, akkor egyáltalán nem nagy költészet, mert az osztálykarakter a még oly pompás regény értékét is csökkenti. Goethe, Cervantes, Swift, Balzac, Zola stb. ezek szerint mind másod- és harmadrendű regényírók, mert mindannyian, pártfogóan vagy ellenzékiek, szorosan kötve voltak ahhoz a társadalmi körhöz, amelyből eredtek. Műveik legjobb legrealisztikusabb részei társadalmi kötöttségük tengerszélét és nyugvó pontját képezik.

Az előbbieken korántsem csak a nemzeti-szocialista érzületű kritikus véleményéről van szó. A regény szociológiai érdektelenségének követelésében előbb idézett kritikus nem egyedül áll. A költőre igen sokan ráparancsolnak, hogy epikusán mosolyogjon és álljon távol figuráitól. Nagyon régi, régi eldöntött, egyre visszatérő kérdés ez, amelyet mindig az osztályhelyzet szerint válaszolnak meg. Az a régi kérdés ez, vajjon a költő csupán nézze-e azt, amit az emberek cselekednek, vagy nem feladata-e inkább állásfoglalnia azokkal szemben, amik korában történnek? Illetve: nem választania kell-e azok között az emberek közt, akik felé fordul? Nem döntenie-e, hogy költői erejét azoknak a szolgálatába állítsa-e, akik megaláznak, vagy akiket megaláznak? Ebben a tekintetben a választást minden költő megteszi egyszer, ha efelől programatikusan nem is tesz vallomást.

Kétségtelenül a költő „vezér“ figurái felett. Ám csak abban az értelemben, hogy gyökereivel a csapataba gyökerezett, s azzal együtt küzd. (I.)

L A P O K , F O L Y Ó I R A T O K

A TÖMEGBÁZIST KERESŐ FRANCIA FASIZMUS

A francia fasizmus egyre keresi a tömegebázist. A kiáltványok, ígéretkező pontja jelennek meg s a népboldogító lapok egyre szaporodnak. S mindegyik igyekszik túllépni a másikat. A „Ligue de la Revolution Nationale“ lapja ezeket írja: „Forradalmár (a mozgalom) mert nem vár semmit a részleges reformoktól, mert lehetetlen reformistának lenni akkor, mikor az intézmények rögtöni és teljes átforgatása szükséges... És nemzeti, mert a különböző nemzetek politikai érettsége lehetetlenné teszi a nemzetközi akciót“. (Le Peuple Francais.)

De amint „nemzeti“ érdekről van szó a nemzetközi akciót semmi sem gátolja. Ezt bizonyítja Jean Renaud (a Solidarité Francaise Göringje) felelete, amit a Deutsche Allgemeine Zeitung-nak adott. Említett lap munkatársa többek közt ezt kérdezte: „Lehetségesnek tart egy szövetséget Német- és Franciaország között? ...“ A válasz igen kategorikus volt: „Igen. Francia-, Német- és Olaszország között. Egy ilyen hatalmas egységgel mindenkinek számolni kellene. Legelőször a Szovjetunióknak és a forradalmi erőknak. Ami a baloldal és a szabadkőművesek elleni harcot illeti, nincs ellentét. Ezen a téren teljes hűséggel összetartunk.“

Különbözik a francia kispolgárság csupa bizonytalanság. Egyik nap a német, másik nap a vörös veszedelemmel ijesztik. A lapok főleg a másodikra fektetik a fősúlyt. „Közeledik az óra, mikor Franciaországban... csak két politikai tábor áll egymással szemben... a demokratikus-nemzeti... s a diktatórikus-nemzetközi. A tét ebben a harcban nem kevesebb, mint a haza és a szabadság... Választani kell egyszer és mindenkorra, meghátrálás nélkül a Francia Forradalom idealizmusa s a mob forradalom között.“ (Le Temps.)

Albert Tissier a francia fasizmus ideológiai eredetéről ír. „Franciaországban a fasizmus jelenleg körülbelül azon a vonalon mozog, mint Németországban a mozgalom kezdetén. Nem annyira a monopol tőke sürgeti,

mint a deklasszált középosztály, a csődbe került kispolgárság és kisparaszt-ság egy rétege.“ Eppen ezért „a fasizmus a becsületesség álarca alatt mutatkozik a tömegek előtt. A fasizmus kifogja használni a sovinizmus, az idegen gyűlölet (Escarpellei eset) és az antiszemizmus érzelmeit.“

Tissier megállapítja, hogy a fasizmus Franciaországban a kivénült, regresszív ideológiákat használja fel. Mindegyikből a magáévá tesz valamit...“ Az igénybevett legfontosabb szerzők: Turgot, Drumont, La Charce, Dérouléde Barres, Taine, Bergson stb., stb.

Hova vezet ez az ideológiai keverék a francia fasizmust: „A fasizmus likvidálja a nagy forradalom amaz utolsó örökségét, ami a polgári kultúra nagyjaiból még megmaradt. A tudomány ellen a spiritualista filozófiával küzd s a miszticizmus és a metafizika felé fordul...“ Tissier a következőképp fejezi be: „Franciaországban a fasizmus még korántsem használta ki mindazt az ideológiai forrást, ami rendelkezésére áll...“ „ a tömegeknek más kell s ezt a mást még nem találta meg... Így tehát nem a fasizmus ideológiai forrásai fogják eldönteni az eseményeket.“ (Revue de l'A. E. A. R.)

A két munkáspárt egységfrontja óta a kavarodás a francia fasizmus arcvonalán még nagyobb. A Notre Voie a következőképp magyarázza a két munkáspárt akció-egységének szükségszerűségét és elkerülhetetlen voltát: „A több mint 60 évi parlamentárizmus és demokrácia befolyása alatt álló francia munkásság két dolgot tanult meg... 1. Nemcsak a szocializmus nem tud felépülni a parlamentárizmus alatt, de maga a polgári radikális párt sem képes megvalósítani a programját. 2. A parlamenten kívüli akció az egyetlen célhoz vezető út. Ezt épp a polgárság mutatta meg az idei február 6-án...“ Majd: „A hatalom átvételének kérdése többé nem távoli perspektíva...“ „Vége a reformok korának.“

(Paris)

Loeffler A.

HUSZ ÉV UTAN

Az első halott emléke „1914 jul. 31-én Párisban revolvergolyó földreteríti az első halottat: Jean Jaurést. Három héttel előbb még a francia parlament tribünjéről ordította ki az országba: Poincaré pétervári utazásához egy fillérrel sem szabad hozzájárulni, mert ez a háborút jelenti. Még az Internacionálé utolsó ülésén is telve van optimizmussal, bizik a józan észben. Kidolgozza manifesztumát: „A szocialista frakció hangosan hirdeti, hogy Franciaországgal egyedül Franciaország népe rendelkezik és hogy ez a nép semmi esetre sem hagyja magát titkos szerződések és ismeretlen kötelezettségek által háborús konfliktusba keverni. Hogy Európa békéjére befolyással lehessen, kell, hogy megőrizze teljes akciószabadságát. Mi csak egyetlen egy szerződést ismerünk, azt a szerződést, mely minket az emberi nemhez köt...“ Jaurés halálával ellobbant az az illúzió, hogy az ész győzhesen. A reformizmus, mely benne legjobb képviselőjét veszítette, halálával feltartóztathatatlanul megindult a lejtőn a zűllés felé.“ (NEUE WELTBÜHNE.)

Semmi sem változott „Emlékezzünk: a világháború után tucatjával jöttek a különböző politikusok, akik hajszálpontossággal bizonyították, hogy most már lehetetlen egy új világháború. A Népszövetség koráról beszéltek, organizált kapitalizmusról, a nemzetközi világgazdaság egymásrautaltságáról, mely egyszerűen lehetetlenné tesz háborús konfliktusokat. Rámutattak azokra a rossz tapasztalatokra, melyeket még a győztes államok is tettek és megegyeztek abban, hogy háború a legrosszabb politikai eszköz, melyet feltétlenül kerülni kell. És ma? Mára ezek a teóriák mind megbuktak. A háborús veszély ma újra aktuális. Kell, hogy aktuális legyen.